

FYLKESMANNEN I FINNMARK

FINNMÁRKKU FYLKKÁMANNI

Norges- vassdrag og energidirektorat

nve@nve.no

Deres ref
200903199-15

Deres dato
24.04.2014

Vår ref
Sak 2014/498
Ark 563

Vår dato
06.08.2014

Saksbehandler/direkte telefon: Jostein Fløgstad - 78 95 03 66

Fylkesmannens uttalelse til søknad om konsesjon for bygging av Korselva kraftverk i Kvalsund kommune - Finnmark Kraft AS

Viser til søknad fra Finnmark Kraft AS, datert 24. april 2014.

Saken gjelder:

Finnmark kraft AS søker om konsesjon for bygging av Korselva kraftverk i Kvalsund kommune.

Beskrivelse av tiltaket

Korselva kraftverk vil utnytte avløpet fra et felt på ca. 76,6 km² i et 156 m høyt fall i Korselva. Utbyggingsplanene presenteres i ett hovedalternativ med inntak i Vuolit Suololuoppal på kote 225. Nedenfor inntaket består vannveien av 1200 meter tunnel og om lag 1600 meter med nedgravde rør. Kraftstasjonen legges i dagen ved Korselva på kote 69, om lag 1 km ovenfor utløpet av Korselva på vestsiden av elva. Utbyggingen innebærer ikke regulering.

Det er planlagt å koble Korselva kraftverk til Kvalsund trafostasjon med ca. 3 500 m jordkabel. Det er planlagt å bygge ca. 1400 m permanent atkomstvei til kraftstasjonen. Denne veien er forutsatt å gå fra den kommunale veien langs Kvalsundelva, over et eksisterende massetak, og på vestsiden av Korselva opp til kraftstasjonen. Atkomstveien forutsettes lagt utenfor og langs eksisterende reingjerde langs Korselva.

Installasjonen vil være ca. 9,9 MW med en estimert årsproduksjon på ca. 25 GWh.

Vurderingene forutsetter at det blir sluppet minstevannføring tilsvarende Q₉₅ (sommer) i sommermånedene juni, juli og august, og Q₉₅ (vinter) i øvrige deler av året.

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Området fra Kvalsundelva og opp til det planlagte kraftverksinntaket er avsatt som LNF-sone 1 i kommuneplanens arealdel. I denne sonen er kun bygge- og anleggstiltak som tilknyttet stedbundet næring/tradisjonell landbruksvirksomhet, samt reparasjon og mindre utbygging av allerede etablert bebyggelse, tillatt.

Vassdraget er ikke omfattet av verneplan for vassdrag og er ikke et nasjonalt laksevassdrag. Området er ikke omfattet av vern etter naturmangfoldloven.

Det går en vei langs Kvalsundelva som krysser elva ved munningen av Korselva. En kraftlinje krysser Korselva om lag 200 meter ovenfor veien. Videre er det flere reingjerder i området.

Lovverk og vurderingsgrunnlag

Fylkesmannens vil gjennom uttalelser i slike saker påse at alle relevante miljøfaglige og reindriftsfaglige aspekter er belyst tilstrekkelig i samsvar med gjeldende lovverk og retningslinjer. I den enkelte sak må det foretas en avveining mellom disse interessene og energipolitiske hensyn.

Naturmangfoldloven

Naturmangfold setter rammene for forvaltning av norsk natur. Loven har to overordnede forvaltningsmål om at alle naturtyper, økosystemer og arter skal ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde, jf. § 4 og 5.

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører natur, jf. § 7. Det skal fremgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Manglende vurdering etter naturmangfoldlovens alminnelige bestemmelser er å anse som saksbehandlingsfeil, på lik linje med brudd på § 17 i forvaltningsloven "forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt.

Tiltaket må også veies opp i mot andre viktige samfunnsinteresser jf. § 14

Vannforskriften

Vannforskriften setter rammen for forvaltning av vann i Norge. Vannforskriften har som mål at alt overflatevann skal minst ha god økologisk og god kjemiske tilstand og at grunnvann skal minst ha god kjemisk og kvantitativ tilstand, jf. § 4 og 6.

Nye fysiske inngrep, som vannkraft, vannuttak og veibygging, kan tillates selv om det medfører at miljømålene ikke nås, dersom samfunnsnyttene er større enn tap av miljøkvalitet, jf. § 12. Det forventes imidlertid at man strekker seg langt for å begrense negativ utvikling. Det kan imidlertid ikke gis tillatelse til forurensning som vil gi dårligere enn god tilstand.

Ved inngrep i vann er dokumentasjon og vurdering av tiltaket etter vannforskriften § 12 en sentral del av kravet til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8. Før det kan gis tillatelse til ny aktivitet eller nye inngrep må man derfor dokumentere eller sannsynliggjøre tilstanden i vannforekomsten(e) før inngrepet, samt sannsynliggjøre hvilke effekter man kan forvente at inngrepet vil medføre og om hvorvidt vannforekomsten(e) vil endre tilstand som følge av inngrepet.

Dersom vurderingene viser at det er usikkerhet i forhold til dagens tilstand eller hvilke konsekvenser et tiltak vil ha, vil denne usikkerheten kunne være grunnlag for avslag etter *føre-var-prinsippet*, jf. naturmangfoldlovens § 9, eller gi grunnlag for krav om sterkere avbøtende tiltak.

Landskapseffeter og inngrepsfri natur

Målet om å bevare inngrepsfri natur er uttrykt i flere stortingsmeldinger. Blant annet i St.meld. nr. 17 (1998-99) "Verdiskaping og miljø – muligheter i skogsektoren", nr. 39 (2000-2001) "Friluftsliv", nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold", nr. 21 (2004-2005) og nr. 26 (2006-2007) "Regjeringens miljøvernpolitikk og rikets miljøtilstand". I Prp. 1 S (2010-2011) Miljøverndepartementet går det klart fram at inngrepsfrie naturområder som er igjen, skal tas vare på. Den nye regjeringen har imidlertid gjennom sin politiske plattform (Sundvollen-erklæringen) signalisert at regjeringen vil utvikle «inngrepsfrie naturområder» (INON) som verktøy i arealpolitikken.

Utbygging av vannkraft vil i de aller fleste tilfeller medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Ved en vurdering av landskapseffektene og tap av inngrepsfrie områder må man vurdere områdets landskapsmessige verdier. Her er områdets størrelse og «storslåtthet» samt omfanget av andre inngrep avgjørende. Store områder uten inngrep i hele transektet fra kyst til fjell vil i en slik sammenheng ha stor verdi.

Reindrift

Reindriften er en arealavhengig næring, og sikring av reindriftnas arealer er forankret i flere sentrale lovverk. Formålsparagrafene til Reindriftnsloven, Finnmarksloven og Naturmangfoldloven har formuleringer som understreker viktigheten av å ivareta reindriftnas arealbehov. I Prop. 108 S (2013–2014) (Reindriftnsavtalen 2014/2015, og endringer i statsbudsjettet 2014 m.m.) fra Landbruks- og matdepartementet fremgår det at utfordringen med å sikre nødvendige arealer for å opprettholde en bærekraftig reindrift vil øke. Tilgang til arealer er en avgjørende forutsetning for at næringen skal kunne fortsette med sin tradisjonelle driftsform. Departementet vil derfor fortsatt prioritere innsatsen på dette området.

Fornybar energi og forsyningssikkerhet

Fornybar energi er en viktig del av Norges miljø- og klimapolitikk. I den politiske plattformen for Solbergregjeringen (Sundvollen-erklæringen) ønsker regjeringen at Norge skal være en foregangsnaasjon innen miljøvennlig energibruk og produksjon, både innen vannkraft, vindkraft, bioenergi og andre fornybare energiformer. Regjeringen vil føre en offensiv klimapolitikk og forsterke klimaforliket ved blant annet å øke fornybar kraftproduksjon i Norge. Videre vil regjeringen styrke forsyningssikkerheten og øke robustheten i kraftleveransene i Norge, samt bygge ut tilstrekkelig nettkapasitet over hele landet.

Fylkesmannens vurdering

Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper

Det er registrert tre viktige naturtyper i prosjektets influensområde. Korselva renner fra ca. kote 80 og ned til Korsfossen gjennom en bekkekløft. Løften har ikke forekomster av bergvegger med utforminger typisk som voksested for sjeldne mose- og lavarter. Naturtypen har middels verdi.

Mellom ca. kote 160 og kote 130, renner Korselva gjennom et fossefall. Fossen er

høy nok til at det, ved normalvannføring, forekommer fosserøyk av betydning. Mengden fosserøyk er imidlertid ikke stor nok til at det dannes større utpregete fosseenger på sidene av fossen. Naturtypen har middels verdi.

I den midtre delen av prosjektstrekningen er det kalkrik berggrunn i form av dolomitt. I dette området er det forekomst av reinrosehei. Reinroseheien er begrenset i utbredelse og er artsrik. Naturtypen har middels verdi.

Det foreligger et potensial for sjeldne og kravfulle lav- og mosearter i området, men det ble ikke funnet noen rødliste kryptogamer på befaring. De fleste av artene var vanlige og vidt utbredte. Flere av artene er svært fuktighetskrevende.

Prosjektets influensområde har middels verdi for verdifulle naturtyper, og middels verdi for karplanter, moser og lav. Vi antar at en utbygging vil ha negativ konsekvens for bekkekløften og fossesprøytonen, men antar at minstevannføring vil minske de negative konsekvensene. Vi antar at det kalkrike området med tilhørende flora vil kunne bli noe berørt av anleggsarbeidene. Men ettersom tiltaket bare berører deler av området anser vi konsekvensene som mindre.

For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» anser vi at området har middels verdi, og at utbyggingen vil ha middels til små negative konsekvenser. Vi antar at tilstrekkelig minstevannføring vil minske de negative konsekvensene av inngrepet.

Dyre- og fugleliv

Området har de vanlige artene som er representativ for regionen. Av rovdyr finnes det jerv, og med innslag av gaupe. Etter vår vurdering vil en utbygging ha liten betydning for disse artene.

Det finnes ingen kjente hekkeområder for rovfugl i området, men det forekommer sannsynligvis både kongeørn, havørn og jaktfalk i området. En kraftlinje ville vært den største trusselen for fugl, men ettersom det er planlagt en jordkabel anser vi konsekvensene for disse artene og annen fugl for ubetydelig.

Det ble registrert fire arter (fiskemåke, rødnebbterne, rødstilk og strandsnipe) med direkte tilknytning til vassdraget. Fiskemåke og rødnebbterne er vurdert å være nær truet på den norske rødlista. Fiskemåka vil i hovedsak være tilknyttet innsjøene i området, og vil ikke bli berørt av tiltaket. Rødnebbterne, rødstilk og strandsnipe kan nok også bruke roligere partier av elva og kan kanskje bli noe berørt, spesielt i de rolige partiene nedenfor inntaket. Elva fra inntaket og frem til kraftstasjonen er for øvrig stri og har liten verdi for fugl. Ettersom det finnes nok tilgjengelig habitat for disse artene i området, anser vi konsekvensene av en utbygging som små.

Det er finnes registrering av en kritisk truet art i området, som av hensyn til arten er unntatt offentlighet. Etter Fylkesmannens vurdering vil ikke en utbygging komme i konflikt med arten slik som søknaden nå foreligger.

For «Dyre- og fugleliv» anser vi at en utbygging vil ha små negative konsekvenser.

Fisk og ferskvannsf fauna

Korselva og Kvalsundelva er i dag vurdert å være i svært god tilstand (naturtilstand) etter kriteriene i vannforskriften, på bakgrunn av at det ikke finnes kjente inngrep/ påvirkninger i området.

I Kvalsundelva er det bestander av laks, sjørørret og sjørøye. Andadrom fisk kan vandre opp til Korsfossen ca. 400 meter nedstrøms den planlagte kraftstasjonen. Kvalsundelva og Korselva og i Kvalsundelva, er vurdert til å ha gode gyte- og oppvekstforhold.

Fangststatistikken viser en positiv utvikling for laksen i vassdraget. På 1980- og 1990-tallet lå fangstene på 10-30 kg, mens på 2000-tallet har de vært oppe i 107 (2006) til 245 kg (2009). Fangststatistikk mangler i 2010 og 2011. I 2012 og 2013 var fangstene på henholdsvis 135 og 113 kg. Bestanden er dominert av smålaks. Det er en liten bestand av sjørørret i vassdraget, med årlige fangster rundt 5-20 kg. Fangstene av sjørøye er lave og den høyest registrerte fangsten er 14 kg fra 1997. Prøvefisket i 1999 viste at det er en god røyebestand av god kvalitet i Neverfjordvatnene, men at bare en liten andel av denne røya vandret ut i sjøen.

De anadrome bestandene i vassdraget er små, men har en viss verdi for fiske. Vi anser derfor vassdraget å være av middels verdi for anadrom laksefisk. Små bestander er imidlertid sårbare for påvirkninger. Etersom kraftverket er planlagt ovenfor anadrom strekning og det ikke skal være regulering anser vi likevel at konsekvensene for de anadrome bestandene i vassdraget vil være små. Vi forventer at Kvalsundelva og Korselva nedenfor kraftverket vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand, ved en utbygging. Etter vår vurdering må det imidlertid settes krav om omløpsventil for å sikre vannføring ved bortfall av kraftverket.

For Korselva fra inntaket og ned til kraftverket vil konsekvensene av tiltaket bli større. Elva er her dominert av småvokst elvelevende ørret, og vi kjenner ikke til fiskeinteresser i elva. Vi anser derfor elva å være av mindre verdi for fisk. Med sterkt redusert vannføring vil leveområdene for ørreten bli mindre. Vi antar likevel at minstevannføringen vil sikre en bestand av ørret i elva, men betydelig mindre enn før inngrepet. Det foreligger ikke kunnskap om bunndyrfaunaen her, men vi antar at planlagt minstevannføring vil ivareta hensynet til bunndyrfaunaen.

Vi utelukker ikke at Korselva fra inntaket til kraftverket ikke vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand. Med tilstrekkelig minstevannføring bør det likevel være mulig å oppnå god tilstand.

Det er ikke registrert forekomster av ål eller elvemusling, og vassdraget forventes ikke å ha verdi for disse artene

For «Fisk og ferskvannsauna» anser vi at kvalsundelva og anadrom strekning i Korselva å være av middels verdi, mens Korselva ovenfor anadrom strekning er av mindre verdi. Vi forventer at Kvalsundelva og Korselva nedenfor kraftverket vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging, men utelukker ikke dårligere tilstand i Korselva ovenfor kraftverket. Konsekvensene ved en utbygging synes imidlertid å være såpass små at det ikke vil være grunnlag for å fraråde en utbygging. Etter vår vurdering må det imidlertid settes krav om omløpsventil for å sikre vannføring ved bortfall av kraftverket.

Reindrift

Prosjektet ligger i reinbeitedistrikt 22 Fieltar. Det aktuelle området benyttes som kalvingsland og sommerbeite. Det går et gjerde langs den strekningen av Korselva om berøres av reguleringen, og området på nordsiden benyttes til høstbeite og oppsamlingsområde. Utbyggingen vil medføre permanent tap av en del beite som følge av tilførselsvei og midlertidig tap av beite langs rørledningstraseen og i deponiområder, og forstyrrelser i anleggsperioden og som følge av økt ferdsel og aktivitet i ettertid. Store forstyrrelser kan medføre langvarige unnvikelseeffekter.

Reinbeitedistriktet er belastet med tunge inngrep fra før, herunder vannkraftutbygging, store kraftlinjer og omfattende hyttebygging. Det er dessuten planlagt gruvedrift i distriktet.

Anleggsarbeidene i forbindelse med prosjektet vil bli omfattende bl.a. som følge av tunneldrift. Dette kan medføre store forstyrrelser som kan medføre langvarige unnvikelseeffekter for rein.

For «Reindrift» anser vi at en utbygging vil medføre store negative konsekvenser. Dette må også sees i sammenheng med eksisterende og planlagte inngrep i området.

For å redusere de negative virkningene for reindriften ber Fylkesmannen om at det i konsesjonen stilles følgende krav:

1. Anleggsarbeidene knyttet til adkomstvei, inntaksdam og rørledning må foregå på høsten og vinteren etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
2. Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
3. Adkomstvei og permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.

Landskapseffekter og inngrepsfri natur

Det omsøkte tiltaket vil medføre en reduksjon i inngrepsfri natur. Inngrepene vil først og fremst være knyttet til etablering av adkomstvei til kraftstasjonen, samt anleggsarbeidene fra inntaket og ned til kraftstasjonen. Det er ikke planlagt regulering. Området langs Korselva fremstår som naturskjønt, og inngrepene vil helt klart sette spor i terrenget. Sterkt redusert vannføring fra inntaket til kraftstasjonen vil minske opplevelsesverdien av landskapet.

For «Landskapseffekter og inngrepsfri natur» vil tiltaket helt klart ha negative effekter. For å minske negative effekter må det settes krav om revegetering. Minstevannføring vil også minske de negative konsekvensene.

Marine ressurser og verdier

Tiltaket vil ikke påvirke marine ressurser og verdier.

Forurensning

Vi kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden. Vi gjør imidlertid oppmerksom på at det må innhentes tillatelse til tuneldrift i forbindelse med rørgata.

Forsyningssikkerhet og beredskap

I et samfunnssikkerhets – og beredskapsperspektiv fremstår det som positivt at det tas initiativ til utbygging av småkraftverk for å styrke kraftoppdekningen i fylket.

Det er store variasjoner i kraftbalansen i Nord-Norge og mellom forskjellige områder internt i denne regionen. I Statnett sin nettuvtviklingsplan 2013 fremgår det at *“I Finnmark svinger det fra stort kraftoverskudd sommerstid til et like stort underskudd vinterstid. Dette påvirker også Troms, fordi ubalansene i Finnmark øker belastningen på nettet lenger sør.”*

Dette underbygger et generelt behov for økt kraftproduksjon i fylket som kan bidra til å redusere underskuddet på vinteren og bidra til styrket forsyningssikkerhet generelt og i Finnmark spesielt. Dette forutsetter at det er kapasitet i eksisterende linjenett. Søker har i de enkelte saker vært i kontakt med netteier og fått bekreftet at det er ledig kapasitet i nettet.

Fylkesmannen arbeider nå med uttalelse til 6 småkraftverk i Alta, Kvalsund og Loppa kommune. I konsesjonssøknadene er det gjennomgående små mengder kraft som forventes produsert, med unntak av Korselva i Kvalsund kommune. En utbygging av Korselva vil kunne være et bra bidrag til styrket kraftoppdekning i Finnmark. Med en gjennomsnittlig årlig kraftproduksjon på 25 GWh er det opplyst at dette vil tilsvare forbruket til ca. 1250 husstander. For de øvrige ligger årlig middelproduksjon fra 8,3 til 4,0 GWh.

I forhold til samfunnssikkerhet er det viktig at kraftoppdekningen på vinteren blir bedre i og med at det er på denne årstiden vi har et betydelig underskudd.

For de fleste av de omsøkte kraftverkene vil vinterproduksjonen være beskjeden og for et par nærmest fraværende. Til sammen vil de omsøkte kraftverkene produsere 14 GWh om vinteren.

Antall GWh ved vinterproduksjon:

Korselva	6,7 GWh
Tverrfjordelva	0,9 GWh
Indre Erdal	1,6 GWh
Hamnaelva	0,7 GWh
Stjernevatn	3,1 GWh
Kjerringelva	1,0 GWh

En utbygging av kraftverkene vil samlet eller hver for seg være et positivt bidrag for å redusere kraftunderskuddet på vinteren. Det omsøkte Korselva kraftverk har en betydelig produksjon sammenliknet med de andre prosjektene.

For «Forsyningssikkerhet og beredskap» anser vi en utbygging som svært positivt.

Konklusjon

For «Dyre- og fugleliv» anser vi at en utbygging vil ha små negative konsekvenser. For «Flora, vegetasjon og prioriterte naturtyper» anser vi at området har middels verdi, og at utbyggingen vil ha middels til små negative konsekvenser. For «Landskapseffekter og inngrepsfri natur» vil tiltaket helt klart ha negative effekter.

For «Fisk og ferskvannsf fauna» anser vi at kvalsundelva og anadrom strekning i Korselva å være av middels verdi, mens Korselva ovenfor anadrom strekning er av mindre verdi. Vi forventer at Kvalsundelva og Korselva nedenfor kraftverket vil nå miljømålene etter vannforskriften om minst god økologisk tilstand ved en utbygging, men utelukker ikke dårligere tilstand i Korselva ovenfor kraftverket. Konsekvensene ved en utbygging synes imidlertid ikke å være større enn at en utbygging vil være forsvarlig.

For «Reindrift» anser vi at en utbygging vil medføre store negative konsekvenser. Dette må også sees i sammenheng med eksisterende og planlagte inngrep i området.

Tiltaket vil ikke påvirke marine ressurser og verdier. Vi kan ikke se at tiltaket vil ha forurensende effekt utover noe nedslamming i anleggsperioden.

Det omsøkte Korselva kraftverk har en betydelig produksjon sammenliknet med de andre prosjektene. For forsyningssikkerhet og beredskap anser vi en utbygging som svært positivt.

Etter en samlet vurdering anser vi fordelene ved en utbygging som større enn ulempene, og det vil ikke være grunnlag for å gi i mot en utbygging.

Dersom det gis konsesjon til utbyggingen, har Fylkesmannen følgende krav/merknader:

- Det må settes krav om omløpsventil for å sikre vannføring ved bortfall av kraftverket.
- Det må sikres tilstrekkelig med minstevannføring i Korselva. Vi overlater til NVE og fastsette minstevannføring etter erfaring med slike saker.
- Det må innhentes tillatelse til tunelldrift i forbindelse med rørgata.
- Anleggsarbeidene knyttet til adkomstvei, inntaksdam og rørledning må foregå på høsten og vinteren etter nærmere avtale med reinbeitedistriktet.
- Områder berørt av anleggsarbeid skal behandles på en slik måte at revegetering kan skje så raskt som mulig. Vegetasjonsdekket skal skrelles av og tas vare på og legges ut i rørledningstraseen før tilsåing.
- Adkomstvei og permanent kjørespor opp til inntaksmagasinet skal stenges av fysisk.

Med hilsen

Gunnar Kjønnøy
fylkesmann

Kopi til:

Kvalsund kommune

Finnmark kraft AS

Finnmarkseiendommen

Finnmark fylkeskommune

Miljødirektoratet

servicekontoret@kvalsund.kommune.no

Pb. 1500

post@fefo.no

postmottak@ffk.no

post@miljodir.no

9506 ALTA